

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 305/2016 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om beviljande av utkomststöd till personer under 18 år

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 305/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Satu Taavitsainen /sd:

Vad tänker ministern göra för att säkerställa human behandling av unga som ansöker om utkomststöd och att kommunerna följer ministeriets anvisning i beviljandet av utkomststöd och vilka åtgärder vidtar ministern för att unga ska behandlas jämligt i hela landet när de ansöker om utkomststöd?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Det utkomststöd som avses i lagen om utkomststöd (1412/1997) är ett ekonomiskt stöd inom socialvården som beviljas i sista hand och med hjälp av vilket man tryggar minst den oundgängliga försörjning som avses i grundlagen samt främjar en persons och familjs möjligheter att klara sig på egen hand. Syftet med förebyggande utkomststöd är att främja den sociala tryggheten och förmågan att klara sig på egen hand samt att förebygga utslagning och långvarigt beroende av utkomststöd. Enligt 2 § i lagen om utkomststöd omfattar rätten till utkomststöd var och en som är i behov av stöd och inte kan få sin utkomst genom förvärvsarbete, verksamhet som företagare, med hjälp av andra förmåner som tryggar utkomsten, genom andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en sådan persons sida som är försörjningspliktig gentemot honom eller på något annat sätt. Enligt 2 § 2 mom. i lagen är var och en är skyldig att enligt bästa förmåga dra försorg om sig själv och sitt eget uppehälle.

Det främsta utkomstsystemet för studerande är det med lagen om studiestöd (65/1994) förenliga studiestödet, som är avsett att täcka kostnaderna för studier och uppehälle under studietiden. Studiestödet, som även omfattar studielån, är det primära ekonomiska stödet för studerandes utkomst.

Social- och hälsovårdsministeriet har publicerat en handbok med rekommendationer för tillämpningen av lagen om utkomststöd (SHM:s publikationer 2013:5). Enligt handboken kan också en studerande hamna i en situation då han eller hon i praktiken inte kan få studiestöd eller saknar tillräckliga medel för sin egen eller familjens försörjning. Kommunen är då skyldig att bevilja den studerande utkomststöd på samma grunder som för andra som är i behov av hjälp.

Handboken uppger att om en studerande kunde få studielån med statsborgen, men av någon anledning inte ansökt om det eller tagit lån, kan lånet räknas in i hans eller hennes resultat när utkomststöd beaktas, om förfarandet anses skäligt med tanke på omständigheterna för den som ansöker om stöd.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 305/2016 rd

Enligt handboken kan det i vissa situationer vara skäligt att inte kräva att den studerande ansöker om och lyfter lån. Sådana situationer är till exempel när det inte kan anses skäligt att ta lån när kundens omständigheter beaktas som helhet.

I enlighet med det som nämns ovan anser ministeriet att det inte ska krävas av studerande under 18 år att ta studielån. Det ska inte heller förutsättas att unga som får sådan eftervård som avses i barnskyddslagen ska ta studielån. Dessutom ska unga som studerar vid en utbildning som ger beredskap för fortsatta studier men som inte förbättrar den studerandes arbetsmarknadsfärdigheter eller ger yrkesfärdigheter inte förutsättas ta studielån. Utbildningen i fråga kan exempelvis vara gymnasieutbildning eller utbildning som förbättrar språkfärdigheter och studieberedskap och riktar sig till unga invandrare.

I kapitlet i fråga ingår flera av högsta förvaltningsdomstolens beslut om ämnet.

Beslutet om utkomststöd ges skriftligt och motiveras. En kund som är missnöjd med beslutet kan kräva rättelse hos den berörda kommunala nämnden. Kommunens socialombudsman kan ge handledning och råd om det. Om kunden anser att nämndens beslut är felaktigt kan det överklagas hos förvaltningsdomstolen och hos högsta förvaltningsdomstolen om tillstånd beviljas.

Beviljande av utkomststöd till en minderårig studerande kan i synnerhet ses som en specialsituation när det är fråga om ett barn som bor självständigt och vars föräldrar inte deltar eller vägrar delta i försörjningen av barnet. Då bedömer en socialarbetare den sökandes livssituation som helhet. I handboken som social- och hälsovårdsministeriet skickar till kommunerna fastslås att en studerande som råkat i ekonomiska svårigheter vid behov ska hänvisas till att boka tid för ett samtal med en socialarbetare eller socialhandledare. Under samtalet går man bland annat igenom den ungas ekonomiska situation och vid behov även personens övriga situation, studieplaner och möjligheter att trygga sin utkomst på annat sätt än med utkomststöd.

I första hand har föräldrarna alltid det primära ansvaret för ett barns utkomst. Ett eventuellt behov av barnskydd kan framkomma när kunden ansöker om utkomststöd eller i samband med förebyggande socialarbete, då socialarbetaren själv upptäcker barnskyddsbehovet och kan göra en utredning av det.

Helsingfors 15.6.2016

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula